

Módszertani innovációk a PTE BTK Történettudományi Intézetében

ÁRKÁDIA folyóirat

Az *Árkádia* létrehozására a TÁMOP 4.1.2-08/1/B pályázat keretében nyílt lehetőség 2010-ben, azzal a céllal, hogy a történettudomány és a történelemtanítás, illetve a felsőoktatás és a közoktatás szereplői között kapcsolatot, az együttműködéshez közös szakmai fórumot teremtsen. A weboldal¹ létrehozását különösen indokoltta tetten, hogy Magyarországon a tudomány és az oktatás, illetve a felsőfokú és a közoktatás között még mindig viszonylag nagy a távolság, és csekély az érdemi együttműködés. A kutatók többsége nem rendelkezik valós ismeretekkel az oktatás igényeiről, a tudományos kutatások eredményei pedig csak lassan szivárognak át az oktatásba és a tankönyvekbe. Az oldal szerkezete és tartalma alapvetően az e szereplők közötti együttműködésen alapul: a megjelenő tartalmak modulokba rendezettek, melyeket egy kutató és egy pedagógus közösen hoz létre. Egy modul egy – a legújabb szakmai eredményeket megjelenítő – ismeretterjesztő tanulmányból és az ehhez kapcsolódó, a téma oktatását segítő didaktizált ajánlásból, pl. középiskolai óravázlatból áll össze. Az eddigi számok úgy a pedagógus, mint a történész szakma részéről osztatlan elismerést váltottak ki, ennek eredményeként az elmúlt két évben a Nemzeti Emlékezet Bizottságával és az MTA TTI Vidéktörténeti Témacsoportjával közösen létrehozott tematikus számok is születtek. A folyóirat sikere mögött az áll, hogy az egyes tanulmányokra a téma legjobb szakértőit kérjük fel, míg a ráépülő tananyagokat tapasztalt, a történelemtanítás legfrissebb szakmódszertani innovációit érvényesítő gyakorló tanárok készítik. Ennek köszönhetően az egyes számok olyan minőségi projektté állnak össze, amelyek méltán vívják ki a szakma elismerését, és gyakorlati hasznuk evidencia a középiskolai kollégák számára. Az *Árkádia* tematikus számai az *Árkádia* Kiskönyvtár sorozatában 2017-től folyamatosan jelennek meg nyomtatásban is. Új eredmény és a továbblépés fontos eseménye, hogy 2019 áprilisában az Emberi Erőforrások Minisztériuma akkreditálta a projekt kezdeményezői (Gözszy Zoltán, Dévényi Anna, Bánkúti Gábor, Vitári Zsolt) által készített, a PTE BTK által

¹ <http://www.arkadiafolyoirat.hu/>

benyújtott A/9434/2019 számon nyilvántartásba vett *Árkádia-Mesterkurzus – Szakmai megújító képzés középiskolában tanító történelemtanárok részére* című továbbképzési programot.

KREATÍV TÖRTÉNELEM országos középiskolai tanulmányi verseny

Az elsősorban középiskolásoknak szóló versenyt a *PTE Babits Mihály Gyakorló Gimnáziuma* és a *PTE BTK Történettudományi Intézete* hívta létre (Gőzsy Zoltán, Dévényi Anna, Bánkuti Gábor, Engel Mária, Priskinné Riezner Erika). Az elsődleges cél a felsőoktatás és a közoktatás közötti kapcsolat erősítése volt. A felkészülést segítő szakirodalom (köztük az *Árkádia* számai) a legfrissebb kutatási eredményekre és történelemszemléletre épül, a feladatok pedig – hasonlóan az *Árkádia* óraterveihez – a szakmódszertani megújulást támogatják. A szervezésben és a versenyfeladatok tervezésében a középiskolai és az egyetemi oktatók közösen vesznek részt, hogy a középiskolai tananyaghoz és a diákok igényeihez igazodó tudományosan is megalapozott, minőségi versenyprogramot hozzanak létre. A saját honlappal rendelkező Kreatív történelem tanulmányi verseny² minden évben egy, a történelem érettségien jellemzően előforduló hangsúlyos témára fókuszál. A feladatok az intenzív és konstruktív tudáselsajátítást támogatják, a felkészülés során a vetélkedő résztvevőinek múlthoz való viszonya is személyessé válik. Nem titkolt cél az sem, hogy a verseny kedvet ébresszen a felsőfokú történelmi tanulmányok folytatására. Már az első felhívásra közel 300, a második évben több mint 400 diák (közel 100 felkészítő tanárral) jelentkezett. Felismerve az ebben rejlő lehetőségeket, a kezdeményezéshez csatlakozott a PTE KTK és a PTE ÁJK is. A beiskolázási és marketing célokon túl a program – az *Árkádia* weboldalhoz hasonlóan – számos szakmai haszonnal is jár: új szemléletű módszertani kultúra terjesztése, tudományos ismeretterjesztés, kapcsolati háló bővítése, a közoktatás és a felsőoktatás együttműködése, szakmai gyakorlat tanárszakos hallgatók számára, stb.³

PÉCS8

A Pécs8 program⁴ a Pécs Története Alapítvány nagyszabású vállalkozása, egy szakmai és társadalmi igényeket egyaránt kielégítő városmonográfia megvalósítása kapcsán

² <https://kreativtortenelem.hu/kreativtortenelem.hu/index.html>

³ A Kreatív Történelem Facebook oldala jelenleg 893 követővel rendelkezik. <https://www.facebook.com/kreativtortenelem/>

⁴ <https://pecs8.hu/>

2016-ban indult, abból a megfontolásból, hogy egy új típusú városmonográfia korszerű formája, a váratlan dolgok keresztezéséből bontakozhat ki. Azaz a város arculatának és egyedi jellemvonásainak, a kifelé közvetített imázson túli megragadásához az itt élők egykori és mai identitásának, lokális tudatának megfogására van szükség, ami leginkább személyes kapcsolatokon, reflexiókon és kreatív interpretációkon keresztül érhető el. Ehhez pedig olyan fórumok szükségesek, melyek által a pécsi civilek – beleértve a tudományos kutatásokban általában figyelmen kívül hagyott csoportokat is – bekapcsolódhatnak Pécs 1945 és 1990 közötti története feltárásába. A Pécs8 kezdeményezői (Bánkuti Gábor, Dévényi Anna) ezért kreatív együttgondolkodásra, közös alkotásra hívták, korosztálytól függetlenül, Pécs minden egykori és jelenlegi lakosát. A Pécs8 projekt hosszú távú célja az egyetemi hallgatók, a lakosság, a helyi közösségek, az intézmények és a piaci szereplők közötti együttműködés erősítése, kapcsolataik dinamizálása. A Pécs8 minden projektje együttműködésre épül az adott témában és műfajban kompetens helyi szereplőkkel. Az együttműködések szemléleti (és gyakorlati!) alapja a kölcsönös támogatás és az inklúzió, vagyis mindenki a saját igényei, érdekei és lehetőségei szerint csatlakozhat, a partnerség pedig minden szereplő számára előnyös és haszonnal jár. Mindeközben kreatív módon bontakoznak ki az interakciók és reflexiók által spontán is formált, szakmailag igényes, a helytörténeti kutatásokra és a pécsi lakosság (elsősorban a fiatalok) történelmi és lokális tudatának ébresztésére, erősítésére fókuszáló programok. Az élmények útján elsajátított cselekvőképes tudás a közoktatás általános, a tudáselsajátítás megváltozott szerkezetéből adódó válságára is választ kínál. 2017-ben a PTE Innovációs Díj – 2017 Bíráló Bizottsága a *Legígéretesebb kutatómunkáért – Innovációs Díj III.* helyeztje címmel tüntette ki a Pécs8 programot, ami a javarészt műszaki- és orvostudományok mezőnyében valóban komoly elismerés. 2018. január 5-én egy újabb váratlan elismerést, egyben fontos visszajelzést kapott a Pécs8, a Made In Pécs városmagazin díját „Az év civil projektje” kategóriában. A város kulturális és közéleti eseményeire érzékenyen reagáló lap szerkesztőségének indoklása szerint a Pécs8 eredeti célkitűzése *„önmagában is becsülendő ügy, ám a Pécs8 túlnötte magát, már-már mozgalommá vált [...] amire vevők a fiatalok”*.⁵

Bánkuti Gábor

⁵ A Pécs8 Facebook oldala jelenleg 1539 követővel rendelkezik. <https://www.facebook.com/pecs8/>